

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

з Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ма вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских святах
о 5½ год. пополудня.
Редакция, адміністрація і
експедиція «Руслана» при ул.
Оссоліньских ч. II. (партер)
(Фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовского в ясажі Гаве-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє.—
Рекламації неопечатані в
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Державна рада съвяткує!

(X) Посли державної ради розіхали ся на зелені свята скорше, як можна було сподівати ся, їх виправлено на свята примусово. Якаж сего причина? Посольська палата зібрала ся після великодня 27. цвітня на весняну сесию, одначе протягом майже чотирьох тижнів ухвалила лише оден маленький закон про управильненє робочого часу для торгових помічників і розпочала перше читанє фінансового пляну, але зараз сю розправу другого дня перервала, щоби потонути в розправі над наглими внесеннями. Розправа над наглими внесеннями в до певної міри переливанєм з прожогого в пусте, а така робота утомлює, відбирає всяку охоту і спромогу до справдешної праці, так що цілий організм опадає на силах і відказує послуху.

В такім настрою постановила посольська палата розпочати съвяткованє ще перед жидівськими святами, а таке скорє і нагле відроченє викликало загальне зачудованє. Взагалі не можуть послы нарікати на перетяженє і утомленє, бо бодай, як доси, виявляє ся, то послованє, наколи посольська палата доживє свого віку, виходить вправді не на історичних сім літ вакацій, але не далеко від сего відбігає. Особливо сего року послы могли собі вигідно відпочати і мали на се доволі часу. Коли бо в лютім повстала памятна буча, тоді чим скорше відрочено держ. раду, щоби з огляду на заграничне положенє не робила сорому монархії перед цілою Европою. Була отже довга перерва в «праці» держ. ради мало що не до кінця марця, а відтак знов аж до 27. цвітня. Послы не можуть отже нарікати, щоби не мали часу на інші занятя поза посольськими справами а в. пр. наші професори університетські моглиб вигідно слухачам своїм дальшими викладами пособляти до розширення і поглиблення потрібного їм знаня а при тім ад аculos зазначувати потребу засновин окремого руского університету а бодай помноженя руских кафедр.

Тимчасом вся суспільність має вражінє, начеб посольська палата справді усувала ся від усякого виконуваня властивої задачі своєї й законодавства. Можна доказувати, що всі начерки законів предкладані правительством є лихі або невідповідні, але годилоб ся їм лише приглянути, їх обговорити і відкинути або поправити. А тимчасом н. пр. язовий закон навіть не дістав ся на дневний порядок, закон про суспільну обезпеку переходить таку далеку дорогу, що й не знати, коли побачить світ, а про фінансову предлогу правительства ледво розпочала палата розправи і перервала, щоби перейти до улюблених наглих внесень, котрими виповняє весь час, котрих ніхто не слухає, бо звичайно лише кільканайцять товаришів внескодавця прислухує ся, а сая світить пустками, а хиба до голосованя можна стягнути потрібне число послів.

Вправді про людске око проголошено, що розпущено послів так завчасу на свята, щоби бюджетова комісія могла працю-

вати і щоби держ. рада ухвалила перед 30. червця. Тимчасом предсідник бюджет. комісії висловив дуже поважні сумніви, чи взагалі поведе ся упорати з бюджетом за той час. Знов отже треба буде ухвалити — провізорію.

Виходить з усього, що поза тим бажанєм пильної роботи в бюджет. комісії криє ся зовсім що иншого а іменно жадоба міністерських портфелів, реконструкція кабінету, усуненє т. зв. заводових міністрів, а заступленє їх парламентарними.

Тим отже дасть ся пояснити ті перепони, які роблять деякі сторонництва правильній законодавній роботі. Одну таку пробу поваленя кабінету бар. Бінерга робила вже посольська палата і наслідком її було нагле відроченє, чи теперішня проба не доведе до розвязаня, наколи так робота буде дальше йти, сего можна майже на певно сподівати ся.

Який був вислід шкільної анкети?

(Конець).

В розправі шкільної анкети головну бачність звернено також на науку німецької мови. Дивним способом, як раз польські послы народно демократичні, члени соймової комісії шкільної, вимагали рішучо усуненя науки німецької мови з народної школи, хоч ті бесідники домагають ся усуненя всяких перепон для молодежи в переході до середних шкіл, а відомо, що німецька мова є також предметом вступного іспиту до середних шкіл. Тимчасом інші члени польської народности а також рускі члени анкети були за задержанєм німецької мови в народних школах, вимагали тільки практичнійшої методи в навчаню, як се особливо вельми вимовно висловив директор і член Ради шкільної Солтисік. Коли отже спершу др. Адам і ин. ударили так рішучо на німецьку мову яко зовсім непотрібну в народних сільських і мійських школах, то в дальшій розправі більшість голосів дійшла до того погляду, що висловлювала потребу науки сеї мови не лише в 4—2 і 6-класових школах, але висловила бажанє, щоби й в 3- і 4-класових по змозі введено науку сего предмету яко надобовязкового. Таким способом пішла анкета в напрямі розширення науки німецької мови в народних школах дальше, як навіть Рада шк. кр. могла сподівати ся.

Порушено в розправі анкети також справу науки другого языка краєвого в народних школах. Др. Кость Левицкий, навязуючи до вимаганя п. Томашевского, щоби науку другого языка краєвого пересунено з другого року науки шкільної на третій, зазначив, що ся справа вяже ся з питанєм законодавства про науку другого языка краєвого. На погляд бесідника в східній Галичині заведено примус науки другого языка краєвого в народ. школах в суперечности з XIX арт. основних законів державних. Бесідник признає хосен науки другого языка краєвого з огляду на дійсні

потреби, які впливають із спільного життя обидвох народностей, але бажає сеї наули лише в конечно необхіднім обсягу. Зате викладний язык повинен строго примінювати ся до національних більшостий, причім для національних меншости в певних місцевостях, де сего вимагають обставини належалоб закладати окремі школи з другим языком краєвим, яко викладним.

Дводневна розправа шкільної анкети видала взагалі позитивний вислід, хоч деякі часописи з гори вже осудили її яко обчислену на се, щоби справу реформи народних шкіл в самім зароді үбити. Коли по переведеній розправі Є. Е. намісник перевів огляд висловлених домагань і поглядів, то показало ся, що переважна більшість заявила ся за двотиповостю шкід доперва на 5 і 6-ім році науки шкільної а за зближенєм до одноцілості в нижших чотирох роках науки. Коли однак деякі члени заявляли ся з повною одностайностю науки на тих чотирох найнижших роках, то інші висловили поважні сумніви, чи се дасть ся перевести і були тільки за зближенєм тих двох типів. Всі бесідники заявили ся за більшим натиском на формальну сторону науки в народній школі, т. є щоби мелодіж набувала більшої вправи в читаню, писаню і в численю також в сільських школах. З усіх сторін висловлювано домаганє, щоби ученикам сільських шкіл уможливлено перехід до середних шкіл. Се можна досягнути численійшим закладанєм 4-класових шкіл також по селах, до котрих мелодіж з околиці мала би приступ.

Се останнє домаганє в справу фінансовою, бо на розширенє шкід потреба гроший, отже се вже є справа адміністраційна і бюджетова, над котрою має застановити ся окрема анкета, котра має обговорити також інші питання, які відносять ся до шкільної адміністрації. Так само справа переходу молодежи з сільських шкіл до мійських входить в обсяг адміністрації шкільної і для того і над тим питанєм застановляти ся буде згадана друга анкета.

Дводневні наради достарчили вельми богатого материялу для реформи народного шкільництва, котрою буде займатися Рада шк. кр., а коли сї материяли з дводневої анкети появлять ся печатно, тоді ширші круги наберуть иншого погляду про обговорені на ній питання.

Наук. Тов-о ім. Шевченка у Львові в 1908 р.

Виділ Наук. Тов-а ім. Шевченка оголосив звіт із своєї діяльности за рік 1908, з якого подаємо важнійші дати.

Виділ Тов-а, вибраний на загальних зборах 30. мая 1907, складає ся пп. з М. Грушевського голови, В. Гнатюка секретаря, І. Ясеницького касіяера, К. Павликівського контролора, К. Бандрівського референта адміністрації каменіці (сей реферат перебрав пізнійше Гр. Пежанський), Д. Лукіяновича, М. Мочульського і С. Томашівського. Місце Д. Лукіяновича, коли він виїхав зі Львова обняв заступник виділового.

Увесь дворічний період адміністративний новий Виділ перейшов нормально. В головнім жерелі доходів Тов-а, друкарні, не зайшли протягом останнього року ніякі важніші зміни. Ще в 1907 р. розширено її через закупу нової машини, п'ятої з ряду. Так само в переплетні не було основних перемін. Треба хіба зазначити, що в маю повстав бойкот робітників, звернений против особи управителя. Коли не вдалося поладити спору добровільною згодою, признав Виділ потребу відправити дотеперішнього управителя переплетні і прийняти нового. Виділ старався взагалі вдоволяти по змові всім оправданим домаганням робітників, зайнятих у заведеннях Тов-а здобуваючи собі тим поведенем загальне признає і довіре в робітничих кругах. Доказом того було хочби се, що загальний страйк переплетників у Львові в липці і серпні 1908 р. для поліпшення платні і скорочення робочого дня не обняв одинокої у Львові переплетні тов-а; а й по кориснім для робітників закінченю страйку умови праці в сій переплетні полишилися в деяких напрямках найліпшими у Львові.

Книгарня Тов-а у Львові змінила від Нового року локаль, перенісши ся до нарожного склепу в домі „Просвіти“. В Києві отворено філію книгарні Л. Н. Вістника, бо на свою фірму Тов-о не могло одержати концесії. Зразу містилася она в невеличкім локалі, при редакції Л. Н. Вістника, але від серпня перенесено її до нового красного локалю при одній з першорядних улиць. Отвараючи сю філію, Виділ був приготований, що она не буде довгий час рентувати ся та що треба буде покривати її дефіцити, доки книгарня не виробить собі розголосу і клієнтелі. Тимчасом уже з однорічної продажі показало ся, що коли запотребоване українських книжок буде зростати в тій самій прогресії, що попереднього року, то в другім році книгарня оплатить себе та вийде без усякого дефіциту. Се було би очевидно значним кроком наперед і дало би підставу до заснованя великої книгарні на європейській взірці, яка була би головним складом російських видань для Австрії і австрійських (не тільки українських) для Росії, бо досі обопільне набуване книжок через російській кордон і брак купецких зносин російських книгарень із заграничними незвичайно утруднене. Нераз давали ся чути голоси, що провінціальні книгарні не тримають українських книжок, які мали би збут на провінції, через що значно утруднене набуване їх багатьом людям. Поминувши те, що на провінції мало солідних фірм, із якими видавці могли би входити в зносини та що дуже часто ті зносини кінчать ся дарованем висланих книжок або процесами; поминувши й те, що коли би за українськими книжками був більший попит на провінції, то книгарі мусіли би їх навіть за готівку купувати і тримати для свого власного інтересу — Виділ признає, що книгарні Тов-а трудно було входити в ширші зносини з провінціальними книгарнями також і з тої причини, що крім наукових видань Тов-а, які — як усякі наукові видання — йдуть помалу, книгарня мала дуже мало власних видань, від яких могла би давати звичайний книгарський рабат иншим книгарням, бо з комісових рабатів мусить і собі щось узяти, а се було не малою гальмою при побираню книжок із книгарні провінціальними книгарнями. Щоби сему зарадити хоч у часті, Виділ за порадою управителя львівської книгарні закупив усі видання львівської „Видавничої Спільки“ під корисними для себе умовами і зробив угоду що до дальшого набування її видань. Через таку трансакцію книгарня Тов-а забезпечила для себе добрий книгарський рабат, а при тім зможе вго ще дати книгарням на провінції. На скільки се впливе на збільшене книжкового руху на провінції, покаже ся з практики.

В обох каменях Товариства не було протягом 1908. р. важніших змін. Каменя при ул. Чарнецького ч. 26, принесла в чиншах суму 28.073-44 К, але з того самі податки забрали 10.310-50 К, банкова рата 7.375 К ітд. Каменя винна ще фондам Товариства суму 4.712-81 К, яка в сім році вириває ся. Чистого доходу дала каменя 3-3%. За те з „Академічним Домом“ справа стоїть інакше. Тут приходив мало, публичних жертв ще менше, банковий довг доволі значний, податки виносили 922-43 К, через те каменя принесла дефіцит коло 2.000 К, який

треба буде покрити з инших фондів. З огляду, що „Академічний Дім“ служить на добродійну ціль, бо дає помешканя бідним студентам на двох поверхах за мінімальною оплатою, яка покриває тільки такі видатки, як опал, вода, услуга, зужиття меблів, а не покриває навіть адміністрації, а в партері і сутеревах містить бібліотеку і музей, які служать також для публичного добра, та не приносять ніяких доходів, навпаки коштують доволі багато. Виділ постановив звернути ся до скарбових властей з просьбою, увільнити „Академічний Дім“ від податків.

Розвій бібліотеки поступав далі жваво наперед. Книжки приходили з обміну, значне число також із дарів від ріжних осіб, (між ин. значна колекція з бібліотеки пок. Ковиського), а доволі багато закуплено. Між закупленими книжками менше було нових, а значно більше давніших, набутих антикварично. При закупні кладено головну вагу на комплетоване всяких українська та таких видань, що дотикають ся української історії, мови, літератури, етнографії.

До музею вплинуло протягом року більше дарів, як попередних літ, але дрібних; з кінцем року вплинула невелика, але цінна археологічна збірка по часті закуплена, по часті призбирана директором кївського музею Мик. Біляшевским. До етнографічного відділу не вплинула жадна жертва, хоч їх повинно бути найбільше з огляду на те, що по селах і місточках є в нас досить значне число інтелігенції, яка могла би займатися їх збиранем і то без великих або й жадних коштів. Замовлені для музею манекіни (4) і моделі селянських будівель прийдуть аж 1909. р., як будуть викінчені. На внесенє етнографічної комісії постановлено завести в музею відділ фонограмів і призначено вже окрему шафу на переховуване фонографічних валків. Археологічний відділ перенесено з габльотів до шаф, уложено в порядку і скатальоговано, а до габльотів прийдуть етнографічні пам'ятки.

Що до фондів, які стояли під зарядом Товариства (фонд доцентів, академічний, Котлярського, Мордовця, Грушевського, Бончевського, Огоновського, Пелехина та фонди на пам'ятник Шевченка і Ніжинського), то они зростають переважно з процентів, а дарів, впливає дуже мало (хіба дещо на фонд академічний). Нових фондів не засновує ніхто і се свідчить, як мало ще в нас спопуляризована потреба наукової діяльності. Фонд, призначений на пам'ятник Т. Шевченка, який вносив із кінцем 1908. р. суму 3.153-42 К постановив Виділ передати кївському Комітету, коли там розпочне ся будова. Виділ узяв на себе також справу зорганізованя складок на пам'ятник Т. Шевченка в Києві — на просьбу Губернської Земської Управи в Полтаві — дістав уже на се дозвіл від намісництва і розпочав розсилати відозви і субскрипційні листи.

Дбаючи про поправну адміністрацію, Виділ дбав про головні мети Товариства: успішного розвою наукової діяльності. Тут він робив, що міг, щоби її як найсильніше підперти. На самі наукові видання (друки і гонорарі) виасигнував він протягом року поверх 40.000 К. З того державні і краєві субвенції покрили квоту 24.000 К (державна субвенція вносила 1908 р. 8.000 К і одноразова на виданє „розпочатих видань“ (приповідок) 200 К, а краєва 14.000 К), а решту покрив Виділ із доходів Товариства. Крім того піддержував він молодих людей, признаючи їм стипендії, та наукових робітників, визнаючи їм підмоги на наукові експедиції. Признавав також дрібні датки на инші добродійні цілі.

Виділ приходив також у поміч ріжним товариствам, що засновували в себе бібліотеки, своїми виданнями, висилаючи їх їм безплатно. Ось ті товариства: Українське Наукове Тов-о в Києві (комплет), Бібліотека виспих жіночих курсів у Києві (комплет), „Просвіта“ у Львові (правничі видання), Бурса Рус. Тов-а педагог. у Львові, Ремісничо-промислова бурса в Станіславові, Бібліотека українсько-англійської семінарії в Брандоні (Канада), „Січ“ у Копичинцях, Філія „Рускої Школи“ в Путилові.

(Конець буде).

Державна рада.

В середу, дня 19. с. м. рада бюджетова комісія дальше над етатом міністерства залізниць. Пос. Баталія (всеп.) обговорював квестию підвищення тарифу.

Міністер залізниць Врба заявив, що чутки, голошені про організацію нових удержавнених залізниць неправдиві. Організацію нових залізниць переведе ся так, що будуть дві нові дирекції.

Небаром внесе правительство закон про локальні залізниці. Бесідник зазначає, що ціни їзди III. клясою треба було конче підвишити тому, що они були за низкі, а 80% всього руху припадає на III клясу. В Німеччині є IV. кляса, але у нас будуть для робітників значні полекші так, що їзди III. клясою буде у нас дешева для них як в Німеччині IV. клясою. Інвестиційні видатки були дуже великі. В 1908 р. видано на будівлі 80 мільонів корон, а на вазовий парк 40 мільонів, а в 1909 році будуть ще більші видатки.

Бесідник зазначає, що заведене отоплюване локомотив в Галичній ропою, не зменшило вправді коштів служби, але за те не треба там тепер транспортувати так багато вугля, а се ошаджує скарбови мало не два мільони корон в рік.

Вкінці оправдував міністер внесенє новів III. кляси при нічних поїздах на шляху Львів-Відень крім одного.

По мін. Врбі забрав голос пос. Цеглинський. Бесідник піддав критиці справу підвищення тарифу особової і товарої. Що до послідної покликав ся на меморіял гал. виділу краєвого, заявляючи солідарне з тим окружником становище і поширюючи домагання того меморіялу. Обговорюючи справу підвищення особової тарифи, зазначив, що она зовсім несправедливо дотикати буде білетів III. кляси і обтяжить передовсім робітників і хліборобів-селян; длятого домагав ся пересуненя обтяженя на білети виспих кляс, а крім того заведена новів четвертої кляси, особливо при локальних поїздах. Дальше вказав на упослідженє Русинів під оглядом національним, вчислюючи приклади нехтованя рівноправности руского язика на залізницях, грубого поведеня урядників і функціонерів залізниць зі сторонами особливо рускими, недопусканя руских робітників до залізничних варстатів і ин. Бесідник звиває міністра залізниць, щоби положив раз конець таким надужитям. Промова пос. Цеглинського авернула в бюджетовій комісії загальну увагу і була пильно слухана її членами.

Опісля промовляв ще пос. Діаманд (с. д.), котрий нарікав, що дефіцити в залізницях приходять із військових залізниць та високих цін заліза і вугля, а відтак стягає ся дефіцити з найбіднішого населеня, що їздить III. клясою. В залізничних дирекціях панує протекційна система, яка є причиною надужитя.

По промовах ще кількох бесідників прийнято етат міністерства залізниць.

В п'ятницю дня 21. с. м. почала ся в бюджетовій комісії нарада над етатом міністерства скарбу.

По промовах референтів почала ся дискусія.

Посол бар. Фукс домагав ся переведеня конверсії державних довгів з року 1868 та ухваленя закона про контролю — державних довгів.

Пол. Сільвестер домагав ся подрібних пояснень що до поліпшеня платні державної служби, для котрої призначено 23 мільони корон. Дальше домагав ся пояснень що до переговорів „Standard Oil Company“ з продуцентами сиріця в Галичній. Поведенє американського нафтового тресту мусить викликати велике невдоволе.

Пос. Котлярж заявив ся рішучо проти фінансових плянів міністра скарбу, а вкотрема против підвищення податку від пива і жалував ся на упослідженє чеських урядників.

По дальшій розправі відложено наради на 3. год. по полудні.

На пополуудневім засіданю промовляв пос. М. Василько. Бесідник зазначив, що жаден Русин не може мати довіря до сего ресорта, в котрого начальній управі нема ані одного Русина.

Сам міністер може не дає своєю особою причини до спеціального недовіря, але під його управою діють ся річи, котрі викликають серед Русинів а з окрема серед селянства зовсім оправдані жалоби.

Закон екзекуційний з 27. мая 1899 і розпорядок мініст. з р. 1881 не обовязують галицьких і буковинських селян, яким фантують екзекутори річи, виняті згід екзекуції, дуже часто приписують селянам зовсім безпідставно податок особисто-доходовий; в горах і на Підгір'ю не допускають селян до уживання солянки.

Надужиття скарбових властей на язиковім поли прямо нечувані.

При відписі ґрунтового податку задля елементарних шкіл роблять людности трудности податки стягають безоглядно на переднову. Бесідник згадав і про те, що рускі заточники скарбові урядники мимо приреченя попереднього президента міністрів не вертають до східної Галичини.

Бесідник закінчив свої виводи поставленем резолюцій до правительства: 1) щоби строго виконувало закони про екзекуційні підльги; 2) щоби дефінітивно управильнено правні відносини канцелярийних помічників і податкових екзекуторів; 3) улекшило побір сировиці; 4) перенесло руских урядників з заходу назад на схід; 5) зрівняло доходи і побори екзекуторів в Чернівцях з Львовом і Краковом; 6) поліпшило аванс скарбових концептових урядників на Буковині; 7) відписувало з уряду ґрунтови податки з причин елементарних шкіл та 8) занехало стягання податків на переднову.

Міністер скарбу др. Біліньский згодив ся на ті резолюції та з окрема заявив, що перенесе Русинів-урядників на схід — і подбає о се, щоби права рускої мови у вишнім урядованю були бережені. В справі малого числа руских урядників скарбових відповів міністер, що спеціально при скарбових урядах не має молодих урядників. Вступлюване молодих урядників-Русинів, котрі були би добрими силами, повитано би в великою радостю. В прочій частині своїх виводів запевняв міністер скарбу, що при будучих емісіях державних білетів узглядять не тільки віденські але і провінціяльні банки. Що до поправи платні державної служби, то сего питання не мож генералізувати; ліпше помагати там, де поміч конечна.

Фінасові власти не поступають неприязно супроти податників, але мусять наложити на населене більшу задачу під згл. безпосередних податків. Бесідник заповів предлогу про домово-клясовий податок. В справі реформ законодавства про належности, треба поступати поступенно; частину сеї реформи буде творити прогресивний податок спадковий, що незадовго буде предложений. Правительство не може зміняти аві дофнути фінансової предлоги. Далі вказував бесідник на потребу підвищення безпосередних податків, особливо висшої категорії. Приготовляє ся також податок, хибно названий „холостяцким“, т. є властиво підвищене податку осіб, котрі не удержують нікого або лиш одну особу. Правительство займає ся вступними працями над податком від сїрників і сїрникового монополю. Хто небудь иніший заняв би місце міністра, мусить стати перед фактом, що без нових доходів немож на будуче уложити бюджету, хоч би з невеличкою надвишкою.

По довшій дискусії бюджет міністерства скарбу з резолюціями Василька прийнято без зміни.

В суботу дня 22. с. м. рада комісія над етатом міністерства рільництва. Референт пос. Козловский обговорював елементарні нещастя та сумне положене селян і домагав ся скорої державної підмоги. Вкінці апелював до міністра, аби не обтяжувало новими податками рільництва, котре і так вже перетяжене довгами. Відтак говорили инші референти.

Новинки.

— Календар. Ві второк: руско-кат.: Еліфанія еп.; римо-кат.: Урбана І папи. — В середу: руско-кат.: Глікерія; римо-кат.: Филипа.

— З канонічної візитації. Ексц. Митрополит ґр. Шептицкий виїхав дня 19. с. м. на каноніч-

ну візитацію деканатів: миколаївського, жидачівського, скільського і тухлянського. Під теперішню пору є се труд величезний. В околицях Миколаєва і Берездовець деякі дороги такі лихі, що ледви можна їх перебути малим візком. Про перші дві візитації пишуть нам: Дня 19. с. м. о 6. год. вечером приїхали фякром Ексц. Митрополит з пралатом Бачинским до Дроговижа на посвячене церкви. При триюфальній брамі привітав Владика о. декан Сенишин іменем свого деканату; тут зложив привіт хлібом і солюю один з представителів громади; не бракло тут і Жидів, які своїм „тойра“ привітали нашого Архієрея, котрий їм по єврейски відповів. Крім того з рамени місцевого війська зложив привіт Ексцеленції оден оберлейтнант. Того дня відправив Владика молебей, парастас, сповідав до пізньої ночі, а на другий день перед 5-тою год. бачимо знова Владика при слуханю Сповіді. Потім слідувала архієрейська служба Божжа, катехизація, посвячене храму з проповідю і знова Сповідь. По полудни поїхав Ексц. Митрополит до Демаї, відтак другого дня до сусідніх сіл: Воля велика, Стільсько та Ілів, а в п'ятницю над вечером до Берездовець, де посвятив церкву. З Берездовець поїхав Ексц. Митрополит до села Стаківці і Малехів, відки на ніч удав ся до Роздолу, де рано відправив службу Божу. З Роздолу удав ся неділю до Вереня, Надгіч, Рудник, а того самого дня, ви. в неділю вечером до Пісочної, де слідуєчого дня знова совершит ся посвячене церкви (з ряду трете). Тут забавить до вечера.

— „Галичанін“ гніває ся на нашу редакцію за те, що она напаятувала „паломництво“ наших „истинно-русских“ до Москви, Петербурга і Кронштату, де витано їх офіційально не лише з боку тих, що устроювали сьвято Гоголя, але також з сторони адміралції в Кронштаті і де проголошено цілий ряд знаменних промов, в яких шпирено апостазію релігійну і державну. Так пр. в Петербурзі витав наших братів із „подяремной Руса“ голова київських націоналістів, Савенко, який звертав між иншим увагу на те, що „митроп. Флявіян є не тільки київским митрополитом, але й галицьким“. Инший бесідник, архієп. Антоній звернув увагу на звяз „русских“, яка проявляє ся у вірі і сьвятах по сей і по той бік Карпат, та висловлював радість, що паломники з Галичини приїждять до почаївської Лаври і що там навчає їх архимандрит Віталій про віру. Крім дурняць, які наговорив Вергун на тему, що Галичани 11 роками раніше пізнали творю Гоголя, чим поезії Шевченка („Кобзаря“ з р. 1840 і Гребіачану „Ластівку“ (1841 р.) знали Галичани дуже скоро після їх виходу) та крім похвал Вергуна для „галицько-русских“ поетів, яких твори надають ся до відомого ужитку, замітною була ще тут промова д-ра Дудикевича, який заявляв, що галицькі „русские“ борять ся за єдиную „русскую“ землю, мысль і культуру. Поминаємо всякі лайки та наклеювання до боротьби против українства, без огляду на те, чи они виходили з „пастырских“ уст архієп. Антонія, чи з уст звісного комівожера, ґр. Бобриньского — бо сі лайки докаують звісну приповідку: пси брешуть... видно, що ми їдемо в перід...“ Змісти сих промов подало „Новое Время“, а говорено ще багато такого, чого навіть „Новое Время“ не вважало умісним зареєструвати. „Галичанін“ каже, що наші замітки на тему паломництва є доносом. Вибачть „Галичанін“, що ми мусимо звернути сей епітет під властивою адресою до сеї кузні, де ковано доноси на Українців, що приїздили до Галичини, п. з. „Перелетніи птацы“, звідки висилано телеграми, підписані „Дамовъ“ і „Каровская“, в наслідок яких вязнено на границі українських письменників та галицьких „украинцевъ“, де фабриковано найогиднішій клевети на український рух в Галичині, та звідки виходили шпіони в роді Мончаловского. Medice, cura et ipsum!

— Протест буковинської молодіжки акад. В неділю дня 9. мая відбули ся в „Нар. Домі“ в Чернівцях збори україн. академиків. Предметом нарад було заперестоване проти беззаставного припливу позакраєвих елементів та обсаджуване ними державних і приватних посад, головню в рускій часті Буковини. Перехід тих зборів був ось який: По короткім привітаню зібраних та поясненю предмету нарад голова скликаючого комітету канд. філь. Цурканович, поручив зборам вибір президії. Вибрано председателем зборів канд. філ. Мігудю, заст. предс. студ. теол. Фрундуз а на секретаря покликано студ. прав Бриндзана. По доконанім виборі виголосили академики студ. філь. Михалюк і канд. філь. Цурканович довші реферати, над котрими розвинула ся широка та дуже оживлена дискусія. По замкненю дискусії, збори ухвалили отсі три резолюції.

1. Помимо того, що Українці становлять на Буковині релятивну більшість населеня краю, буковинські Українці займають — крім народного учительства — найменше місце у всіх а всіх урядах державних, краєвих, громадских і духовних. Сей сумний стан є наслідком довголітньої ворожї нам системи едукативної, яка чужим нам шкільництвом середним, фаховим і висшим зво-

дила число абітурієнтів сих шкіл з поміж буковинських Українців до крайного мінімум. Аж із отворенем П. гімназії в Чернівцях, а відтак гімназії в Кіцмани і Вижниці число українських учеників на Буковині почало зростати і є надія, що згодом для всіх категорій урядників, професорів і сьвященників буде достаточне число українських кандидатів з Буковини. Та доки се наступить, грозить підростаючому інтелігентному поколіню буковинських Українців небезпека, що місце, які природно належалиб ся буковинским Українцям, позаймають люди зпоза Буковини, яких з одного боку чимало прибуває сюди із власної волі а з другого боку приміром управа судівництва покликає на Буковину. Зваживши все і не тільки загрожене підростаючого буковинського українського поколіня але й інтерес нашого народу і краю, звертає ся буковинська українська акад. молодіж до всіх українських послів з Буковини з просьбою, щоби починили відповідні рішучі заходи у міродайних сферах краєвих і державних, аби не пособляли напливови кандидатів з поза Буковини до нашого краю й мали згляд на зростаючу ту краєву українську інтелігенцію, яка не найде потім приміщення поза Буковиною.

2. Так само завзиваємо наших послів і всі міродатні в тім ділі чинники, щоби в бук. народних інституціях приміщувано по відповіднім розписаню конкурсу виключно Буковинських Українців.

3. Збори протестують проти безпідставних напасть на українських членів краєвої ради шкільної піднесених на послідних зборах тов-а „Сковорода“ єдино в тій цілі, щоби пособляти напливови кандидатів учительства зпоза Буковини на шкоду буковинської укр. молодіжки академічної, а жадають від укр. членів буковинської краєвої ради шкільної, щоби берегли інтересів бук. Українців загроженних тим напливом.

— Селянин про Т. Шевченка. В ч. 17. „Хуторянина“ надруковано замітку д. м. Машури заг. „Голос селянина“ про те, як би краще вшанувати память Шевченка. На думку д. Машури чи не кращеб замість пам'ятника Т. Шевченкови у Києві, спорудити в канівському повіті, на Київщині „над Дніпром ревучим, де сить старий батько Кобзар“, школу імені Т. Шевченка з правами гімназії, де вся наука йшлаб українською мовою, тобто тою, якою Шевченко співав про свою неню Україну і плакав за своїм пригніченим народом. Школа ім. Шевченка, мовляв, куди більше булаб корисніша, ніж пам'ятник. Добре мати й пам'ятника на честь великих людей, міркує полтавський селянин, але тільки тоді, коли крім сих пам'ятників нічого не треба задля народа, а нам потрібні школи й школи“.

— „Не їдьте в Америку“. Так попереджав своїх земляків фінляндська газета „Finska Amerikapaper“, повстаючи проти заманюваня всяких обманців, які підбивають людей їхати в Америку, обіцяючи там „золоті гори“. Далі газета оповідає про скрутне становище робітників в самій Америці. Тепер там — каже газета — велика скрута що до роботи. Капіталісти нових підприємств не засновують, держать капітали, боючись кризи, великий сталний трест скоротив плату 2,000 своїх постійних робітників. Інші роблять так само. Через се свої робітники досьвідчені, зорганізовані, давно працюючи там — насилу перебивають ся на половинній роботі. І се не в однім Новім Йорку, а скрізь, по всіх державах півн. Америки. Щож робитимуть тут ті, хто приїждить сюди з Європи? — питає газета. Нічого — тільки бідувати муть. І чесність примуше остерегти вас раніше, ніж ви рушили з місця. Обманців, які відбивають людей їхати сьвіт за очі і у нас є досить, тому не зле було послухати і нам остороги фінляндської газети.

— Ческий „кацен'яммер“. Чехи брали доволі численну участь у відкритю пам'ятника Гоголя в Москві. За своє москвофільство Чехи надіяли ся сердечного прийнята у Москві. Тимчасом витано їх там холодно і прямо не звертали уваги на ческу депутатцію. За те Чехи тепер обурені на Москалів. Проф. Поліска, відпоручник праского університету на Гоголівске сьвято в Москві, помістив в Крамаржовім органі „Den“ статью, в якій докоряє Москалям, що французску делегацію гощено сердечніше чим ческу. Ческим відпоручникам не уділено навіть карт вступу на сьвятотні прийнята. Може наслідком сего вивітріє Чехам з голови їх москвофільство?

— Дві нові планети? Французкі газети доносять, що бувший директор парискої астрономічної обсерваторії, Гельйо (Gailot), повідомив академію наук, що він коли поки що не відкрив, то певно ствердив дві нові планети. Гельйо у своїх студиях пішов тим шляхом, що й астроном Ле Верріє, котрому завдячуємо відкритю Нептуна. Ле Верріє обчислив істаоване нової планети так точно, що єї винайдене при помочи телескопів було оісля вже лиш питанням короткого часу. Перша з нововідкритих, а властиво обчислених планет віддалена від Нептуна настільки, наскільки Нептун від землі, отже 45 разів тільки, що сонце, а друга планета два рази тільки, отже кружить довкола сонця у шістьде-

сятькратнім віддаленню нашої землі від сонця. Коли обчислення Гельйота потвердять інші учені; тоді задачею астрономічних обсерваторій буде винайти у вселенній місце, куди обидві звізди кружляють.

— Дрібні вісти. Пробі телефону між Чернівцями а Львовом і Краковом дали добрий вислід, проте отворено вже ту лінію до публічного ужитку. — Кельнери в Будапешті ухвалили застрайкувати. — В Баркалоне (в Калябрії) далося чути в суботу сильне землетрясенє.

Оповідісти.

— Репертуар руского театру в Бучачи. (Сала літна в парку. Початок представлень о годичі пів до 8-ої вечер. Білети продає ся в торговли п. К. Роговнського).

Ві вторник дня 25. мая „Ревізор з Петербурга“ комедия в 5 діях М. Гоголя.

В середу дня 26. мая „Галька“ опера в 4 діях Станислава Монюшка.

В четвер дня 27. мая „Надія“ драма в 4 діях з життя рибаків Г. Гаерманса.

— На Ясну Гору! Подібно як в минулих роках так і сего року приготував ся богомілі в честь Пресв. Богородиці на Ясну Гору до Гошова. Люди, що хотять взяти участь в сїм святім богомілію, зволють зголосити ся до оо. Василян у Львові, ул. Жовківська ч. 36. Зголошувати ся можна або самим, або через своїх Втр. оо. Духовних. Ціна їзди там і назад виносить: Зі Львова 4 К 10 с, з Пустомит 3 К 40 с, зі Щирця 3 К 20 с, з Миколаєва 2 К 70 с. Відїзд богомліє в назначений дня 5. червня рано. Поворот 6. червня веч. Ближші відомости подасть монастир при замовленю білетів.

— Вінчанє п. Михайла Жовнірчука, укінченого богослова, з панною Софією Яримовичівною, донькою о. Константина і Анні з Кунчевичів Яримовичів, відбуде ся ві вторник д. 25. мая с. р. о год. 8. вечером в церкві св. Ап. Петра і Павла у Львові.

Кость Курило.

Письма з Америки.

(Дальше).

Philadelphia, Pa. — Pittsburgh, Pa 1—2 3. 1909.

Поглянувши ще раз на сю величню City Hall з вікон пенсильвенійського двірця, купую білет і їду в дорогу. „Шалений“ експрес, як его тут вовуть, вітром жене, а я сиджу в догіднім coupe — Pullman і обсервую красвид, який пересуваєть ся у вікні. Минаєть ся West-Philadelphia, а із неї модерної структури Bryn-Mawr-College або інакше філософічний виділ для самих лишень жінок, білієть ся у сонцю Villa-Nova, се римо-католицька духовна семінарія з жорстоким монастирем і предовгими рядами дерев оочевих у монастирських садах. Отам далі, де тихне гамір фабричний поза містом, де не кладуть ся чорні дими, — зеленіють ся до сонця озимини, вже гарні, досить високі. А можна їх добре добачити, як зеленим оксамітним килимом хилать ся під поцілуями вітру.

Далеко за Delavare потапає сонце, а зі сходу сірі пасма прядуть ся на землі тихим вечером. Для мене, для такого, що кілька місяців не бачив тих природних див сільського життя, лишень чув свист із горла червоних коминів та ірвічаний, чи цинічний скрегіт машинових колес, — для мене, сї лани довгі, се таке своє, ріднісеньке, питоме, що хотілось би вискочити вікном і приклянути на сьвяту землю та молитись за себе і за своїх невольних, серед сеї зелени, що кілька тижнів сипати ся ме молодим колосєм. Дай Боже рукам, що сіяли добрий збір!...

І хоча ще не пахне у воздуху весняним квітам, а я чую в уяві вони покошеных трав, як сохнуть у сонічний день у ріднім краю, як коси дзвенять а косарі сапають.

І вам, дай Віг, щасливо начати!...

Вечеріє на правду. Глядять чорна задумана ніч вікнами до соурé, минають ся години, а з ними стаціи Fraser, Downington, Pomerooy, Lancaster, Harrisburch.

Дванадцята година у ночі. В цілім вагоні тишина проривана часом лишень глибоким віддихом сплячих пасажирів. І мені хочеть ся спати. На хвилину пробуджаюсь із задержанем поїзду при стаціи Altoona, та знова засипляю...

Вже день. Ясне, велике поранне сонце глядять прямо в очі, та сьмієть ся до мене. Кон-

дуктор голосно кличе „nechst Stejszin Pittsburg!“... Обмившись борзенько, студіюю мій розклад їзди та перебуту просторінь 350 миль за пів доби... багателька!...

(Дальше буде).

Три дуже важкі, а дуже пилькі просьби до Всеческого П. М. Духовехьства!

Дякуючи сердечно за желаня і за щирі слова заохоти до невсипучої праці в піднятій ділі, звертаємо ся отсим до Всечесного П. Т. Духовехьства з уклінною просьбою:

1) Давайте Всч. Отці „Власній Поміч“ гроші на ошадність, хто що має під руками. На тім нічого не втратите (противно ще зискаєте), а десяткам зі своїх до Христі братів подасьте через то помічну руку в критичній хвилі і виратуете від неминучої може руїни.

„Власна Поміч“ буде платити від вкладок 5% з піврічною капіталізацією. Вкладки обезпечені такою самою порукою, як і інших касах. Колиж довіряете другим, то самим собі тим більше!

2) Хто з Всч. Отців еще не обезпечений на житє, нехай же сейчас обезпечить ся через „Власну Поміч“ у „Вікторію“, в найбільшій і найдешевшій асекураційнім товаристві європейскім в Берліні. Се найлекший і найпевнійший спосіб забезпечити свою родину, або лишити по собі тревалу памятку в виді якої гуманної фундації, — а „Власна Поміч“ заробить при тім кількадесять коров, які оберне на церковно-народні цілі.

3) Ті Всч. Отці, що вже суть обезпечені в „Вікторію“, най сейчас напшуть до дирекції в Берліні, щоби премійні квіти від їх поліс післала до „Власної Помічи“ і що они хочуть платити через наше товариство. З сего також прийде яка корона на наші потреби.

Ми віримо і надїємо ся, що Всч. Отці зуміють належито оцінити вагу піднесеної справи і солідарним попертем зробять з неї жерело, з якого обильно попливуть капітали на наші тисячні потреби.

Так отже, Всч. Отці, всі дружно і кріпко — помятаючи, що се має бути власна поміч наша — возьмім ся до діла во славу Всевишнього!

Управа товариства кредитового „Власна Поміч“ в Станиславові Липова ул. 16.

Телеграми

з дня 24. мая.

Відень. Перше засіданє палати послів по Зелених сьвятах відбуде ся дня 3. червня.

Царгород. Дві комісії займають ся слідством в справі різні християн-Вірмен в Адаві. Музулмани грозять загальною різнею християн, если би винних різні засуджено на смерть. До Мерсини вислано нові війска. В Мерсині страчено доси 35 провідників різні.

Берлін. Voss. Ztg. мимо заперечень з Відня, твердить, що межі Австро-Угорщиною а Японією заключено війскову конвенцію, яка обовязувала би в разі війни з Росією. Для Японії в се родом реасекурації супроти англійско-російского порозумія. Справу обговорено підчас побуту кн. Куні у Відні, а договір підписав кн. Нашмато в Будапешті.

Colosseum в пасажи Германів при ул. Соняшній у Львові. Нова сензацийна програма від 16. до 31. мая 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представлєне. В неділі і сьвята 2 представлєня о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї High-Life представлєнє. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Дяка нежонатого, літ 24, неасентє- рованого потреба від 1. червня. Платня місячна 20 К і малі доходи. Зголошеня: Гр.-кат. Уряд парохіяльний, Вашківці н. Чер. Буковина. 51(2—3)

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туюк і паперців з першої галицко-рускої фабрики Євгена Білінського в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сєняві, 10% на школи і бурса тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященяках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“ у Львові, ул. Руска ч. 20. Телефон ч. 788. заснованє при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенях з р. 1873. Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти їзду. Цілею Товариства є уділюванє кредиту своїм членам рілньникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ. Проценти від вкладок 4%, без потрученя податку рентового. Владки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне. Конто в Щадницї почтової ч. 35.527. Конто жирове в банку австро-угор. Владки щадничі К 2,848.890.— Уділи членські К 262.994.— Позички уділені К 3,396.002.— Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Розклад залізничних поїздів важний від 1. мая 1909.

Table with columns: До Львова приходять з, рано, перед пол., по пол., вечер, в ночи. Rows include Krakova, Tarnoga, Pidvolochisk, Chernovec, Stanislava, Kolomyi, Stria, Pustomit, Sambora, Lyubnia, Rava Ruskoj, Ynova, Brukovich, Zimnoy vodi, and others.

ЗАМІТКА: Посліпні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі і сьвята від 10/2 до 11/2. А) Лише в неділі і сьвята від 1/2 до 3/2. — В) Лише в неділі і сьвята від 1/2 до 3/2. — Г) Щоденно від 1/2 до 3/2. — З) Лише в неділі.

